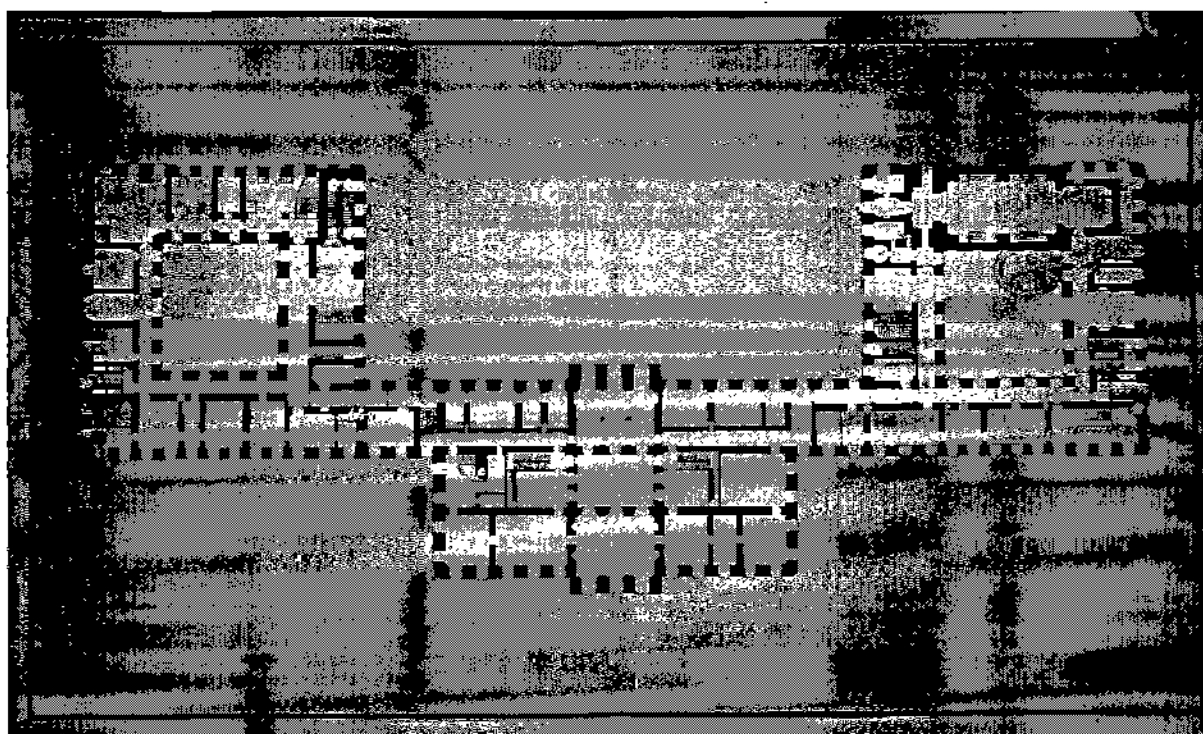

**Franz Anton Hillebrandt (1719 – 1797): A Budavári Palota földszinti alaprajza,
1770 – 1778**

Alapadatok:

Lap mérete: 39,8 cm x 66,5 cm

Anyag, technika: papíron lavírozott tus. A papíron vízjel: liliomos címer alatt C[ornelius] & I[acob] HONIG (forgalomban: 1770 k. – 1850 k.)

Készítés ideje: 1770 körül, 1778 körül belerajzolt bővítménnyel

Leírás:

A lap a Budavári Palota földszintjét ábrázolja. Készítésének ideje 1770 körülre tehető. A lap az egykor a hédervári Grassalkovich-levéltárban őrzött, mára elveszett, és csak Kapossy János átrajzolásában ismert, Hillebrandt által 1770-ben szignált tervnek (közölve: Kapossy János: Franz Anton Hillebrandt, Budapest, 1924, 4. tábla) igen közeli változatú, eredeti példánya. A terv készítése a palota Mária Terézia kori kiépítésének idején, a berendezési és bebútorozási munkák lezárulása előtt rögzíti az épület földszintjének alaprajzát. Rózsaszínnel jelöli a már korábban elkészült alaprajzon az épület északi tömbjének nyugati oldalán elhelyezkedő Szent Zsigmond kápolna megépítendő oltárait, a földszinten felállítandó kályhákat, valamint a konyhahelyiségekben a téglából rakott tűzhelyeket. Okkersárgával jelöli a terv a konyhák, illemhelyek és fűtőcsatornák kőburkolatát. Eltérően az egykor a Grassalkovich-levéltárban őrzött tervtől, e megvételre felkínált lapon láthatók a boltozati formák jelölései is.

A tervlap külön érdekessége, hogy ábrázolja az északi quarrében az ovális alaprajzra szerkesztett Szent Jobb-kápolna változatát. A Raguzából, illetve Bécsből hazatért ereklye számára végül 1778-ban megépített kápolna némileg eltérő formában épült meg. E lap nem jelöl sem ablaknyílásokat, sem az északi oldalon az oratórium alatti mellékbejáratot, de az ovális körítőfal belemetsz a belső udvar falába a kápolna észak-keleti mellékoltára magasságában, ott, ahol végülis faláttöréssel kialakították a kápolna főbejáratát, azaz feltételezhető, hogy a terv már ezen a helyen számol a kápolna főbejáratának kialakításával. Feltehető továbbá, hogy először felülvilágító építményt terveztek a végül megépített, négyablakos, kétajtós épület helyett. Erre utal egy másik apró eltérés is a megépített változathoz képest: a kápolna homlokzatát díszítő pilaszterpárok elhelyezése. A megvételre felkínált lapon a később ablakokkal áttört felületeken, a főbejárat-oltár tengely melletti falszakaszokon jelöltek pilaszteres díszítést, míg a ténylegesen megépített kápolnán a főoltár mögötti, illetve a déli homlokzatszakaszt díszítette pilaszterpár.

Értékelés:

A lap a Budavári Palota történetének értékes, informatív, és egyedi ritkaságú emléke, a kutatás fontos forrása. A Budapesti Történeti Múzeum Kiscelli Múzeumának Építészeti

Gyűjteménye a Budavári Palota építészeti terveinek egyik legfontosabb őrzőhelye. E gyűjteménybe a most megvásárolt tervlap kiválóan illeszkedik. Megvételének külön jelentőséget kölcsönöz, hogy a Budapesti Történeti Múzeum a 2013 novemberében megnyitott új palotatörténeti állandó kiállításán e tervlapot a nagyközönségnek is be tudja mutatni. A tervlap vételára (1.250.000 Ft) összhangban van a tárgy egyedi történeti és művészettörténeti értékével, illetve a hasonló, 18. századi, fontos középületeket ábrázoló, igen ritkán felbukkanó tervlapok piaci árával.

Dr. Rostás Péter
igazgató
BTM Kiscelli Múzeum

2014. március 20.